

22 Novæ Additiones ad D.Covarruvias

pro pretio justo periculum pecuniæ, vel mercium, quas credidit. Ita cum D. Covar. Molin. n. 2. et 4. Less. Fachin. Morl. ubi proximè, Bonacin. de contract. disp. 3. q. 3. punct. 5. num. 2. Hermof. num. 262. Petr. Navar. de restitut. lib. 3. cap. 2. num. 343. Sarmient. selectar. lib. 7. cap. 10. n. 10. Roderic. num. 62. Narbon. num. 22. qui plurimos referunt, Scaccia de comm. §. 1. q. 7. p. 2. ampl. 8. num. 43.

44 Hæc licet in se vera sint, mens Gregorii IX. ea fuisse videtur ad extirpandas fœneratorum fraudes, ut in foro externo talis contractus usurarius præsumatur, nisi aliud appareat. Consule Molin. Barbof. Hermof. ubi proximè, Strac. de affectu. in præf. num. 32. Roder. num. 60. Scacc. num. 502. Leotard. n. 19.

45 Non tamen usurarius censetur, qui cum pecuniam ad commercium haberet paratam, eam mutuo dedit, adigens mutuatarium, ut cum ipso contractum affecutionis inerat, aliter non mutuaturus; nam ratione lucri cessantis poterit pacisci de certa quantitate pro periculo, quod in se suscipit pecuniæ trajectitiæ, vel mercium quas credidit modò non superet quod verosimiliter lucraretur ex negotiatione alia: quod usu receptum Hispani, Gadibus, aliisque in bætica portibus, ubi commercium Indicum frequentatur: nec hoc nauticum fœnus, quod loco interesse veri subrogatur Gregoriana afficit constitutio. Molin. d. disp. 318. n. 3.

Verf. Tertio tamen Hadrianus.

46 Hadriani intellectus hic ab omnibus communiter reprobatur, ut videre licet apud nuper laudatos num. 42. & notat Leotard. num. 13. Ad illa quæ pro ejus sententia expenduntur, vide sup. cap. 1. num. 18. 20. Leotard. de usur. quest. 16. & concessio quod non committatur usura ex pacto, quo debitor nullum sentit incommodum, huic controversiæ adaptari non possit, quia fortè magis expediret mutuatario sustinere periculum, quam pretium pro illo transferendo solvere creditori; & tunc aliquid probaret Hadrianus, cum debitor cum tertio affecutionem esse contracturus. Sed nec hoc casu admittitur Hadriani intellectus per D. Covar. & alios, quia admittitur mutuatario libertas contrahendi quocum sibi placuerit, quod ad usuram sufficit, ut fert communis.

Verf. Quantum verò ad restitutionem.

47 Creditor qui debitorem compulit ratione mutui, ut pretium periculi, quod suscepit, constitueret, ante impletum contractum obligationem teneret remittere. Morla sup. num. 22. Sed num quod jam perceperit, reddere compellatur, arduæ quæstionis est. Negant cum D. Covar. communiter Theologi, ut Molin. num. 5. Bonacin. d. punct. 5. num. 3. Salas cum aliis de usur. disp. 23. num. 4. Ratio potissima est, nam etsi perperam egerit, justè tamen percepit pretium periculi, cui se exposuit, argumento legis 4. §. Sed et quod meretrici, de condit. ob turp. caus. Quod declaratur, nisi pretium excedat periculi æstimationem, ac de illo est detrahendum quod bono viro videatur pro coactione ad contrahendum cum creditore, quod est pretio æstimabile.

48 Rursus alii sentiunt, creditorem nihil retinere posse de pretio periculi, quod accepit, Strac. sup.

num. 30. & 33. Morl. ubi proximè, Lancelot. de Canon. Instit. tit. de usur. §. ult. Leotard. latè probans d. q. 23. à num. 15. ubi eo nititur fundamentum, quod cum sit contractus usurarius, nihil ex eo lucrari fœneratori permittitur, qui sibi imputare debet cur periculum jure prohibente suscepit ultrò, & avarè.

Tertia est sententia, quæ sic distinguit: Aut 49 debitor erat cum aliquo affecutionis contractum celebraturus de pecunia, quam mutuo accepit, vel non, quia suo periculo eam vehendam apud se constituerat. Priore casu non oneratur creditor restituendi obligatione: posteriore tenetur restituere quicquid pro periculi pretio cepit. Ita Ludovic. Lop. de contract. lib. 2. cap. 16. verf. Hanc autem sententiam.

Quæ sanè distinctio potest maritò amplecti, ut 50 præcedentes invicem pugnantes conciliantur opiniones; nam prima D. Covar. & sequacium procedit cum mutuatarius aliàs erat solutus pretium periculi, quod in alienum transferre decreverat; unde nullum patitur ex coactione creditoris detrimentum, nisi privationem libertatis ad contrahendam affecutionem cum quolibet: & hoc, quod est æstimatione dignum, tenebitur creditor resciscere boni viri arbitrio, quod D. Covar. & alii concedunt omnes.

51 Secunda Leotardi, & caterorum obtinebit quoties mutuatarius periculum sustinere volens, cogitur per mutuantem illud transferre, pretio constituto; quia nisi interveniret usurarii coactio, debitor quod pretii nomine exsolvit, lucraretur, cum pecunia affecurata salva in portum destinatum (ut supponitur) pervenisset; unde creditor hoc lucrum, quod sibi extorsit fœneratiæ pactione, restituere mutuatario compellitur: nec habenda est ratio periculi quod ipse perperam suscepit, ut prædiximus n. 48.

52 Præfata distinctio non obest, imò favet quod pro opinione D. Covar. adducitur, ac refert Leotard. num. 10. de illo qui mutui causâ astringit mutuatarium, ut triticum suum ad ejus moleninum mittat molenidum; nam etsi usuram committere censetur, justam pro molitione acceptam mercedem non restituit: quod ita verum habet, quia eandem alibi erat solutus; alioquin si non esset triticum moliturus, aut gratis mōlere possit mutuatarius, usurarius etiam mercedem molitionis reddere teneretur, quia ex fœneratiæ conventionem hoc damnum intulit debitori, quod resciscere debet, etsi nihil usurpaverit, inspecto locationis contractu: quod pariter in nostro casu affecutionis contingit. Vide Pat. Molin. disp. 309. n. 9. & 15.

Verf. Secundò constat.

53 Nauticum fœnus jure Pontificio non sublatur docet noster Præses, at non pauci dissentiant, ut Molin. d. disp. 318. num. 6. in fin. Zerol. prax. Episcop. part. 1. verb. Contractus, verf. Urget quis, Strac. sup. num. 27. Scacc. d. ampliat. 8. num. 52. & alii plures, quos congerit, ac sequitur Leotard. d. q. 23. n. 3. Sed pro conciliatione dicendum, fœnus extirpatum, quatenus jure civili permittebatur tam pro usu pecuniæ, quam pro periculo maris centesimam usuram exigere; non quo ad justum affecutionis contractum, ex quo licet periculi pretium capere pro pecunia, aut mercibus, quæ ultra mare transferuntur. Molin. ubi proximè,

Varias Resolut. Lib. III. Cap. II. 23

proximè, Roderic. sup. lib. 3. q. 5. num. 63. Navar. Manual. cap. 17. num. 285.

Verf. Tertio deducitur.

54 Ut pretium periculi justè percipiatur, opus non est ut recipiens operam exhibeat pro securitate pecuniæ, vel mercium quæ ultra mare deferuntur; sed sufficit obligatio ad solvandam earum æstimationem si perierint, ut constat ex Strac. tract. de affectu. Cur. Philip. part. 2. lib. 3. cap. 14.

Ad Num. 6.

55 Hac in quæstione quadruplex reperitur opinio. Plerique asserunt, fas esse quod fidejussionis merces percipiatur. Navar. Manual. cap. 17. num. 285. Gait. de credit. cap. 4. num. 1138. Cenc. de censib. decis. 141. num. 1. Cacer. variat. part. 2. cap. 5. num. 118. Gregor. Lop. in l. 1. gloss. 4. tit. 12. p. 5. Carleval. de jur. disp. 8. sect. 3. n. 25. Felician. de censib. lib. 2. cap. 5. num. 20. Mantic. de tacit. convent. lib. 16. tit. 8. num. 2. Strac. de affectu. in præf. num. 45. Mathienz. in l. 1. gloss. 8. num. 63. tit. 11. lib. 5. Recop. Menes. in l. 2. num. 27. C. de rescind. vend. & plures, quos hi referunt, ipsique suffragatur lex 3. ibi: *La quinta razon es, si la muger recibiese precio por la fiadura, &c. tit. 12. p. 5. l. Antigua 23. C. ad Vellejan.*

56 Ex contrario non pauci sentiunt, non licere fidejussori ex officio, quod ab amicitia, & gratia procedit, lucrum quærere. Hering. de fidejuss. cap. 26. ex num. 119. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. q. 12. num. 8. Ofuald. lib. 15. cap. 48. Caldas in l. Si curatorem, verb. Sua facilitate, n. 96. C. de in integr. restit. præter laudatos per Leotard. de usur. q. 23. n. 30.

57 Quidam cum D. Covar. distinxerunt, ut imminente periculo ex fidejussione, permitatur pretium accipere; aliàs non liceat. Caroc. de locato, part. 2. quest. 7. tit. de fidejussore, num. 3. & 5. Morl. Empor. fur. tit. 8. quest. 25. num. 33. Bæza de inop. debit. cap. 5. ex num. 25. Leotard. cum aliis sup. num. 32. & 34. qui num. 38. probat, semper in dubio fidejussionem periculofam præsumi ob varios, subitofque fortunæ eventus. Cenc. de censib. decis. 141. num. 4.

58 Theologi denique communiter proximam distinctionem expressim impugnantes, docent remoto omni periculo, actum ipsum, quem exercet fidejussor, pro alio se obligans, esse pretio æstimabilem, quod licitè exigitur. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 319. Less. in simili tract. lib. 2. cap. 20. dub. 13. num. 111. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 26. dub. 2. num. 5. Bonacin. de contract. disp. 3. q. 3. punct. 1. n. 111.

59 Quæ opinio (quam etiam tenent Cenc. de censib. q. 52. num. 7. Mantic. sup. lib. 6. tit. 6. n. 6. Rota divers. decis. 679. num. 2. part. 1.) omnino amplexanda uti verior; nam cum actus se obligandi onerosus censetur, quem nullus pro alio exercere teneret, cur non licebit pro fidejussione pretium exigere, quod vetitum non reperitur, sicut in mutuo, maximè quando semper quale periculum saltem remotè inest. Nec refert, quod fidejussio ab amicitia originem trahit, & ideo gratuita esse debeat, ut ait Leotard. ubi proximè, quia & depositum ab amicitia procedit, §. Præterea, Instit. quib. mod. re contrar. oblig. & gratuitum sui naturâ censetur: attamen depofi-

ratio non est vetitum pro custodia mercedem percipere, l. 1. §. Si quis servum, ff. deposit. cap. Bona fides, cod. tit. similiter licet feudum, quod à liberalitate, ac benevolentia provenit, suâ naturâ sit gratuitum, domino non prohibetur aliquando pretium capere, ut prænotatur sup. cap. 1. num. 92. Licit ergo ex fidejussione lucrum quærere, sed modicum valdè, ubi nullum periculum imminet. Molin. n. 2. & alii Theologi.

Ubi merces intervenit, mandatum quod ex fidejussione gratuita contrahitur, transit in aliam speciem contractus, scilicet innominati, vel illi similis, juxta formam conventionis. Caroc. n. 10. quoniam non alienum, sed proprium negotium egit. Bæza num. 24. ex quo inferit, quod poterat addici pro debito creditori, à quo liberalis fidejussor eximebatur. Hinc etiam descendit, ut ex fidejussione auxilium, quod fidejussoribus competit, illi qui pro pretio intercessit, denegetur. Barbof. collect. cap. 2. n. 10. de pignor.

60 Cavendum tamen est, tum ne excogitatis fraudibus sub prætextu fidejussionis fœneratiæ pravitas simuletur, ut admonet Molin. n. 3. Navar. d. cap. 17. n. 285. tum ne iniquitas in excessu mercedis versetur, quæ facile exerceri poterit in eos, qui ut sibi creditâ pecuniâ subveniant fidejussoribus egent, in quo si lætio intervenerit, dabitur locus remedio legis 2. C. de rescind. vendit. sicut ex aliis adnotavi sup. lib. 2. cap. 3. n. 3.

Ad Num. 7.

61 De pacto legis commissoria acturo expedit observare, nullam existisse legem publica auctoritate conditam, quæ ita vocaretur, sed conventio ipsa, cum contrahentes se obligant, lex dicitur in præsentem, & ita frequenter usurpatur, l. Contractus 24. ibi: *Legem enim contractus dedit, de reg. jur. l. Veteribus 40. de pact. ibi: In quorum fuit potestate legem apertius conscribere.* Ubi Gloss. verbo Legem, Cuiac. in l. fin. de contr. empt. Quæ lex, seu pactio tam in venditionibus, quam in pignoris constitutione adhiberi solet, eamque Constantinus penitus extirpavit, sed Justinianus ipsam quoad contractum emptionis usui restituit, l. fin. C. de pact. pignor. Cuiac. ubi sup. Leotard. de usur. q. 69. n. 17. & 31.

62 Pactum formale legis commissoria (de quo nobis sermo erit) ita concipiebatur, ut si pecunia debita non solveretur die præfinita, pignus cederet jure domini creditori. Quæ conventio ut iniqua, & captiosa miseris debitoribus, jure Pontificio, ac nostro Regio damnatur. Molin. de just. & jur. tract. 2. disput. 324. num. 2. Tusch. lit. P. concl. 15. num. 15. & 16. Leotard. ubi proximè, Cuiac. in cap. Significante, de pignor. Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 10. n. 19. Gait. de credit. cap. 4. num. 1102. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 123. num. 6. Morl. Empor. fur. tit. 9. quest. 14. num. 7. Trentacinq. variat. lib. 3. tit. de pignor. resol. ult. num. 1. & quampures alii apud Barbof. collect. cap. Significante, c. 2. de pignor. atque Hermof. in l. 41. gloss. 2. n. 6. tit. 5. p. 5.

63 Idem pactum rejicitur à feudo, nec valet si convenerit, ut pecuniâ in tempore statuto non reddita, res obligata maneat ut feudalis penes creditorem, cap. 29. de feud. dat. leg. commiss. ubi Cuiac. Merlin. sup. num. 30. Surd. decis. 248. n. 14. Mantic. n. 9. Urfill. ad afflicti. decis. 368. num. 1.

65 Eiusmodi pactio regulariter inter creditorem & debitorem adhibetur: fieri tamen potest, ut tertius similiter cum debitore pacifcatur: & quoad eum, qui non fideiussit, tale pactum non subsistere, & jure reprobari, scripsit contra Bartolum Anton. Fab. in ration. l. ult. de cont. empr. propter suspicionem collusionis inter istum, & creditorem. In fideiussore, de quo D. Covar. in presenti, nonnulli opinantur, quod ei licet pacifci, ut si ipse pro debitore solverit, pignus jure domini capiat. Ita Anton. Fab. per textum in d. l. fin. Molin. sup. n. 5. Salas de usur. disp. 32. num. 3. Menoch. de adipiscend. remed. 5. num. 40. Mantic. d. tit. 10. num. 35. Didac. Perez. in l. 1. verbo Dar a usura, vers. Quod autem, tit. 2. lib. 8. Ordinan. Suar. commun. opin. verb. Fideiussor, & alii.

66 Oppositam cum nostro Præsule tuentur sententiam Gait. sup. num. 1147. Hering. de fideiussor. cap. 11. num. 309. Jacob. Graff. aur. decis. p. 1. lib. 2. cap. 109. num. 25. Leotard. sup. quest. 70. num. 42. Arias Pinel. in l. 2. rubric. part. 2. cap. 1. num. 31. C. de rescind. vend. Hermof. in l. 41. gloss. 3. num. 12. tit. 5. p. 5. Caldas in l. Si curatorem habens, verb. Sua facilitate, n. 66. C. de in integr. restitut. & de empt. & vend. cap. 11. n. 11. Tusch. lit. P. concl. 15. num. 33. Felician. de censib. lib. 1. cap. 10. num. 14. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. quest. 2. num. 5. Merlin. sup. num. 81. Trentacinq. num. 12.

67 Ratio est, quia eadem compulsio, & iniquitatis suspicio in fideiussore, ac in creditore reperiri potest, cum à mutuuario cautio præstari debet. Ad textum in d. l. fin. responderetur, Scævola decidisse de jure antiquo antequam lex commissoria per Constantinum extirparetur; floruit enim ille sub Severo, & Antonino, à quibus ad Constantinum supra centum præterierunt anni. Quam interpretationem probant Gait. n. 1141. Anton. Fab. de errorib. decad. 21. error. 1. n. 9. 10. Pinel. num. 27. Roderic. n. 6. Felician. ubi proxime, Leotard. n. 48.

Ibi: Ex quo nostrates merito.

68 Quidam putant dictam legem finalem procedere, quia fideiussor pignus non accepit, sed creditor. Gregor. Lop. in d. l. 41. Partit. gloss. 3. Cujac. in d. l. fin. & alii, ut testatur Leotard. num. 47. qui hunc intellectum refutat, quoniam legis commissoria pactum reprobat de quavis re debitoris, quanquam pignori subiecta non sit. Merlin. sup. num. 79. Roderic. num. 30. Trentacinq. n. 10. Cald. d. cap. 11. num. 101. Gabr. Mudæ. tract. de pignor. tit. de leg. commiss. n. 5. & 6. Jacob. de Graff. sup. num. 109. Leotard. fusè probans n. 8. Vide Hermof. num. 9. cum seqq. qui Gregorii Lopez accedit, ita ut creditor justo pretio persoluto, rem ex pactione retineat. Sed à communi non est recedendum ex Leotardi fundamentis, ex quibus rejicitur interpretatio proxima ad dictam legem finalem.

Verf. Ex quibus tria.

69 Ut pactum legis commissoriae non subsistat, fat erit si res acquirenda creditori, sit ei generaliter obligata. Hæc conclusio ex communi præcedente sententia necessariò deducitur, eamque tenent Tusch. sup. num. 16. Merlin. num. 31. Mantic. sup.

tit. 9. num. 10. Cyriac. contror. 393. n. 15. Surd. decis. 248. num. 20. Trentacinq. num. 3. Roderic. n. 29. & alii apud Hermof. n. 8.

Ibi: Secundùm, item quoad banc.

70 Quoad prohibitionem legis commissoriae nihil refert quibus verbis pactum concipiatur, modò pravus intendatur effectus. Tusch. num. 4. Surd. num. 9. Gait. num. 1112. Roderic. num. 31. Greg. Lop. in l. 41. gloss. 2. tit. 5. part. 5. Mantic. sup. lib. 11. tit. 9. num. 4. 6, 12. & sit. 10. num. 16. Trentacinq. num. 7. Hermof. num. 7. An liceat convenire, ut pecunià in tempore non reddat, res creditori cedat in solutum, latè disputant negativè resolventes Leotard. d. quest. 70. ex num. 16. Merlin. sup. q. 123. à num. 37. Et quoniam sceneratorum avaritia plures invenit artes ad eludendas leges fraudulento verborum cortice, Judices invigilare oportet, ut fraudes percaleant, & extermine, quod admonet Leotard. n. 93.

Ibi: Tertio, hac questione.

71 Loquitur D. Covar. juxta aliorum sententiam, ipse enim nullum admittit discrimen inter creditorem, & fideiussorem quoad legis commissoriae prohibitionem, quod palam proficitur inferius num. 8. vers. hinc colligitur.

Verf. Secundo pactum illud.

72 Non pauci, teste Roderico d. q. 2. num. 7. sentiant in specie dictæ legis finalis inter contrahentes actum, ut pignus creditori datum, fideiussor si solveret pro debitore, emptum haberet pro justo pretio. Sed aliud placet Fabro in ration. ibi, ac Cujac. qui ait: Et verisimile est, pretium fuisse pecuniã, qua soluta est, ut prædia liberarentur. Atque assentiuntur Molin. & alii laudati sup. num. 65. quam interpretationem refellit etiam Leotard. num. 46. adnotans divinationis vitio laborare, veriorque videtur quæ tempora distinguit, de qua num. 67.

Ibi: Siquidem & cum creditore.

73 Est valde communis resolutio, quod licet creditori in pactum deducere, ut pecuniã non reddat intra diem conventum, pignus emptionis titulo, aut in solutum habeat pro justo pretio tunc constituendo. Guttier. Canon. car. part. 1. cap. 33. num. 4. Gait. d. cap. 4. num. 1126. Merlin. n. 51. Cenc. de censibus, quest. 57. num. 30. Molin. d. disp. 324. num. 3. Trentacinq. num. 14. Menoch. num. 44. præter alios plures, quos congescit Barbosa collect. cap. Significante, num. 5. de pignor. & Hermof. in l. 41. gloss. 1. num. 1. tit. 5. p. 5. quod in censu non admittitur, nec sustinetur conventio, ut pensionibus aliquibus annis non solutis, fundus censui obligatus tradatur in solutum. Cenc. ubi sup. Roder. d. q. 2. n. 72.

Ibi: Idem erit si fiat pactum simpliciter.

74 Pactum, ut pecuniã non soluta, pignus emptum sit creditori, subsistit; etenim lubintelligitur pro justo pretio boni viri arbitrio definiendo. Molin. & Menoch. ubi proxime, Gait. n. 1128. Merlin. ubi pronuper, Gregor. Lop. in d. l. 41. gloss. 3.

gloss. 1. Farinac. in præx. q. 175. num. 212. Trentacinq. n. 15. Mantic. lib. 11. tit. 10. num. 33. & alii apud Hermof. d. gloss. 1. n. 3. Vide inf. n. 77.

Ibi: Quibus in hoc ultimo.

75 Hanc solutionem ad l. 12. tit. 13. p. 5. sequitur Guttier. d. cap. 34. n. 4. aliam tradit Gregor. Lop. ibi, gloss. 1. ut scilicet procedat, quando ex mente contrahentium apparet, quod voluerint pignus cedere creditori venditum pro pecunia credita. Vel probabiliter dici posset; verba illa legis, Por esto que me prestaes, referenda; & adjicienda clausula subsequenti ibi: o que sea vuestro comprado; ac si diceret lex: Dabo in solutum, aut vendam pro quantitate, quam mihi mutuas. Imò verba constitutionis, ut jacent, demonstrant pretium pignoris fuisse pecuniã mutuã, quia eo ipso quod in priori parte dationis in solutum debitor rem cedebat pro pecunia credita, præsumitur eodem modo venditurus; ideo clausula illa, por esto que me prestaes, repetita censetur etiam in emptionis contractu.

Ibi: Quod si detur in solutum simpliciter.

76 Conclusio posita n. 74. non obtinet, si pacifcatur creditor, ut pecuniã non soluta, pignus habeat in solutum; nam intelligitur pro pecunia credita, ideo pactum reprobat. Leotard. d. q. 70. n. 22. Trentacinq. ubi proxime.

Ibi: Ab hac opinione communi.

77 Objectionem istam corroborant Roder. d. lib. 2. q. 2. n. 15. cum seqq. Leotard. q. 70. n. 51. Felician. de censib. lib. 2. cap. 1. n. 12. Cald. in d. l. Si curatorem, verbo Sua facilitate, n. 91. Eam rejiciunt sentientes pactum, de quo supra, n. 73. validum, ac licitum, Molin. sup. n. 4. Gait. d. cap. 4. n. 1131. Trentacinq. d. resol. fin. n. 14. Salas de usur. cap. 32. n. 2. Bonacin. de contract. disp. 3. q. 3. punct. 8. num. 3. Cardin. Lug. disp. 25. n. 178. Mihi quidem videtur hæc opinio D. Covar. scrupulo non carere, ubi debitori auferatur facultas vendendi pluri, alio emptore quaesito; nam intra latitudinem justii pretii forsitan posset utilius contrahere, quapropter ab his pactionibus suspectis, ac lubricis abstinere oportebit, ad quod forè respexit dicta lex 12. Partitarum.

Ad Num. 8.

78 Hujusmodi rationem, & alias prohibendæ legis commissoriae, recensent Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 9. n. 3. Gait. de credit. cap. 4. n. 1108. Roder. de ann. reddit. lib. 2. q. 2. n. 26. Leotard. de usur. q. 69. ex n. 31. Trentacinq. var. lib. 3. tit. de pign. resol. 11. in fin. Morl. Empor. Jur. tit. 9. de empt. n. 14. n. 7. vers. Ratio tamen, & alii ex jam memoratis. Quam legem asperam, iniquam captiosam, sceleratam, impiam, nefariam & usurariam appellant Leotard. q. 69. n. 31. & q. 70. n. 31. Baëza de inop. debit. cap. 16. num. 69. Gabr. Mudæ. de pignor. tit. de leg. commiss. n. 2.

79 Hæc iniquitas talis pacti ferè semper contingit; nam pignoris æstimatio pro tutiore cautione creditorum regulariter nimis mutuã, aut debitam quantitatem excedit. Morl. ubi proxime, Gait. n. 1094. Scacc. de commerc. §. 1. q. 7. ampl. 10. n. 89. Leotard. q. 69. n. 33. Jodoc. Damouder. de subhastat. cap. 3. num. 38.

D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

Ibi: Ec dicitur lex commissoria.

Unde conventio, de qua agimus, lex dicatur commissoria, D. Covar. adhaerentes tradunt Gait. n. 1101. Mantic. sup. tit. 9. n. 1. Roder. n. 25. Anton. Fab. sup. decad. 21. error. 1. Cujac. in l. fin. de contr. empr. Donell. lib. 16. c. 19.

81 Observandum est, pactum legis commissoriae non sustineri, quamvis ad instantiam debitoris adjectum probetur. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 123. n. 29. Surd. decis. 248. n. 15. Mantic. sup. lib. 11. tit. 9. n. 7. Aliud erit juris, si aliquo casu illud utilitatem respiceret debitoris; nam omnis prohibitionis ratio removetur, alioquin quod in ejus favorem est introductum, in ipsius damnum retorqueretur, contra regulam capitis Quod ob gratiam 61. de reg. jur. in 6. l. Quod favore 6. C. de legib. Roderic. d. q. 2. n. 39. Gait. n. 1126.

Verf. Hinc colligitur.

Ex præmissis hucusque bene hoc inferitur. Vide sup. num. 71.

Verf. Secundo inferitur.

De hac licita conventionem actum supra, n. 73.

Ibi: Quod si priusquam pretium.

82 Quoties licet convenit secundùm tradita sup. n. 63. ut pignus acquiratur creditori, si antequam pretium definiatur, debitor creditam pecuniã offerat etiam post diem solutioni assignatum, rem pignoratam retinebit. Mantic. sup. lib. 11. tit. 10. num. 19. & 20. Leotard. quest. 70. num. 54. Barbosa collect. cap. Significante, num. 5. de pignor. Anton. Fab. de decad. 21. error. 2. Cald. ubi proxime, num. 97. Roderic. d. quest. 2. n. 9. Menoch. de adipiscend. remed. 5. n. 46. Hermof. sup. num. 5. Veruntamen hoc latissimè in controversiam revocat Merlin. d. q. 123. ex num. 54. ad 71. ubi adversus communem tenet, quæ nihilominus est amplectenda, quia saltem ex æquitate admittitur moræ purgatio quoties jus creditoris deterius non est factum, ut fatetur Merlin. num. 64. & probat egregiè Pichard. disp. de mora, num. 108. cum aliis: & cum pactio ista sustineatur in pecuniã propter moram, Molin. sup. disp. 324. n. 4. hac purgata, pacti vis evanescit, nec anxie curandum de ejusmodi pactionum observatione, quæ cum aliqua suspicione sceneratoris procedunt, ut constat ex prænotatis n. 77.

Verf. Tertio hinc etiam.

83 Communis opinio docet, pactum legis commissoriae ex intervallo adjectum non reprobari, quam sustinet, ac probat Card. Mantic. sup. lib. 11. tit. 10. ex n. 2. præter alios plures, quos referunt ipse Leotard. quest. 70. num. 1. Gait. d. et. cap. 4. num. 1113. asserentes tale pactum, etsi non producat actionem ad exceptionem, atque retentionem prodesse. Verùm alii non pauci cum D. Covar. opinantur, nihil interesse quod prohibitionem legis commissoriae, quod conventio in continenti interveniat, vel quod post debitum contractum ex intervallo adjiciatur; nam utroque modo illicita, & irrita habetur. Roder. d. lib. 2. q. 2. n. 22. Merlin. sup. D. d. et.